

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези X Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(18-19 жовтня 2024 р.)**

1 том

ОДЕСА 2024

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2024. — 341 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 31.10. 2024 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Білова Наталія Костянтинівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри музично-інструментальної підготовки Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор Ганна РЕБРОВА

©Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського, 2024

безпеці країни можуть виходити від руйнівного впливу глобалізації і до асиміляції культур, втрати національних традицій та ідентичності. «У таких умовах національні художні традиції набувають нового сенсу, зміцнюючи єдність народу та підтримуючи національний дух...» [4, с. 330]. Українське мистецтво в умовах військових конфліктів виступає важливим елементом “м’якої сили”, що сприяє підтриманню духовної та культурної стабільності, стає символом патріотизму, закріплюючи образи національної свободи, боротьби за незалежність і стійкості [1].

Отже, мистецтво відіграє ключову роль у збереженні національної ідентичності в умовах безпекового середовища. Воно виступає як інструмент, що сприяє консолідації нації, підтримці культурної пам’яті та опору зовнішнім впливам. У сучасних умовах глобалізації та зростаючих загроз національній безпеці мистецтво залишається важливою складовою духовної безпеки, сприяючи збереженню та розвитку національних культурних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановська І.Г., Мозгальова Н.Г. У країну творчості через світ народного мистецтва: навчально-методичний посібник. Вінниця: ВДПУ, 2011. 134с.
2. Гнатюк О. Прощання з імперією: Українські дискусії про ідентичність. — К.: Дух і Літера, 2005.
3. Коваль Т.В., Граб О.Д. Національне виховання молодших школярів засобами музично-театралізованої діяльності / Т.В. Коваль, О.Д. Граб // Педагогічні науки: теорія та практика. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 1 (41). С. 206-212.
4. Коваль Т.В. Психолого-педагогічні особливості використання музичного фольклору в навчально-виховній роботі з молодшими школярами / Т.В.Коваль // Науковий журнал «Молодий вчений» №11 (51), Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – С. 329-333.
5. Тодосієнко Н. Л. Формування естетичного сприймання у молодших школярів засобами комплексного використання мистецтва. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ ; Вінниця, 2016. С. 122-126.

ЛІ СІНЬ,

здобувач другого рівня вищої освіти

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д Ушинського»;

науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор Анатолій МАРТИНЮК

**ОБРАЗНІСТЬ ТА МУЗИЧНА СТИЛІСТИКА ВОКАЛЬНОЇ
ТВОРЧОСТІ РОБЕРТА ШУМАНА**

Одним із найвищих надбань світового музичного мистецтва ХІХ століття стала творчість Роберта Шумана. Музика композитора відзеркалює прогресивні тенденції німецької культури 20-40-х років. Вона глибоко відтворює сповнений протиріч дух епохи.

Вболівання за долю людства та свого народу, відчуття тривожних змін у суспільстві, розмаїття художніх концепцій та ідей, а також інші риси творчості Шумана споріднюють його з такими видатними художниками романтиками як Байрон, Гейне, Гюго, Берліоз, Вагнер та інші.

Неосяжний внутрішній світ митця як відзеркалення складних реалій буття суспільства став основною змістовною парадигмою творчості Шумана. В його музичних творах постає узагальнений психологічний портрет сучасника, відтворено історичні події, картини повсякденного життя і чарівний світ природи.

До найвищих надбань творчості Шумана належить його вокальна музика. Вокальна творчість композитора відзеркалює важливу рису його художнього світогляду, а саме тяжіння до взаємозв'язку літературної та музичної образності. Розмаїття засобів вокальної виразності стає підґрунтям для тонкого відтворення лірико-психологічного змісту в творах Шумана. З іншого боку стилістика фортепіанної музики композитора зберігає значущість в інструментальному супроводі.

Важливим джерелом збагачення музичної образності пісень Шумана став його безпосередній зв'язок з широким колом поетів. Самобутній літературний стиль кожного із них наповнив вокальну музику композитора неповторними рисами.

Вокальна музика Шумана вирізняється розмаїттям тем і образів. Найбільш повно в доробку композитора представлена любовна лірика. Окремі твори являють собою ліричні пейзажі («Весняна ніч», «Місячна ніч» Ейхендорфа). Жанрову палітру вокальної музики Шумана доповнює твір «Відродження поета» на вірші Рейніка, який отримав визначення як фантастичні картинки.

Образна палітра вокальної музики Шумана містить твори, наближені до автентичної пісенної творчості («Недільний день на Рейні», «Народна пісенька» Рюккерта). Поезія Байрона стала підґрунтям для створення вокальної композиції «Із єврейських пісень», яка наповнена сумними роздумами.

Романтика вільного життя стає основною змістовною лінією в творі на вірші Гейбеля («Контрабасист» із пісень на іспанські тексти). Ліричний твір «Бідний Петер» наближений за своєю стилістикою до пісень оповідального змісту. Вокальні твори «Музикант» і «Солдат» на вірші Андерсена отримують у Шумана тлумачення як драматичні сценки з трагедійними інтонаціями.

Вокальні мініатюри Шумана за своєю музичною стилістикою споріднені з німецькими народними піснями. Про це свідчить інтонаційний

стрій творів, а також переважання куплетної форми. Ці твори сповнені мелодичної краси та ясності висловлювання, передусім пісні пізнього періоду та балади.

Творча спадщина Шумана становить три збірника романсів, а загалом біля двохсот пісень. Розквіт вокальної творчості Шумана відбувається до 1840 року. Це час написання таких вокальних композицій як: 1) «Коло пісень» на текст «Юнацьких страждань» Гейне; 2) «Мірти» на текст Гете, Рюккерта, Гейне, Байрона, Бьорнса, Мура і Мозена; 3) «Коло пісень» на текст Ейхендорфа; 4) «Любов і життя жінки» на текст Шаміссо; 5) «Любов поета» з «Ліричного інтермеццо» Гейне.

Вокальна музика Шумана за своєю образністю та стилістикою наближена до пісенної творчості Шуберта. Ця спорідненість виявляється в глибині та довершеності художніх концепцій, неповторній красі мелодій та гармонічних барв, а понад усе у винятковій художній аурі вокальних композицій.

Музичний стиль Шумана в галузі вокальної творчості вирізняється самобутніми рисами. Важливим джерелом його формування стала романтична поезія, на відміну від поезії доби класицизму у Шуберта. Така парадигма творчості поглибила психологічну складову вокальної музики Шумана. Синтез музики і слова позначений у нього винятковою глибиною.

Відзначимо, що сам Шуман був прекрасним поетом. Літературний доробок різних авторів отримує у його вокальних творах індивідуальне прочитання.

Визначальною рисою вокальної музики Шумана є нова інтерпретація виражальних засобів. Змістовною константою вокального стилю є мелодика пісень композитора. Вкажемо передусім на виняткову глибину літературно-поетичного та музичного синтезу в творах композитора. Мелодика пісень Шумана постає надзвичайно гнучкою та деталізованою. Інтонування поетичного тексту є індивідуальним, і таким яке не містить повторів. Для відтворення окремих поетичних фраз Шуман використовує прийом дроблення звуку, що споріднює стиль вокальних композицій з піснями Шуберта, створеними в останні роки життя.

Фортепіанна партія у вокальних композиціях отримує нове змістове наповнення. Її основна місія полягає у найбільш повному розкритті поетичного образу. В цілісній музичній драматургії фортепіанна партія відіграє надзвичайно вагому функцію – в ній зосереджується психологічний підтекст вірша. Фортепіанний виклад передає те, що неможливо висловити словами. При цьому емоційний стрій вірша зберігає свої основні обриси.

Структура вокальної композиції у Шумана може бути такою, коли в окремих її фрагментах фортепіанна партія виконує провідну роль. Розгорнуті фортепіанні постлюдії нерідко завершують окремі пісні, або вокальні цикли композитора, що сприяє утвердженню основної ідеї та художньої концепції творів. Літературну основу циклу «Любов поета» становить «Ліричне

інтермеццо» Гейне. Це автобіографічний цикл, у якому відтворено історію кохання поета.

Вокальна творчість Шумана відзеркалює взаємодію двох тенденцій. Одна з них пов'язана із залученням великого кола літературних джерел представників різних національностей, що стає підґрунтям для розширення образності вокальних творів. Сутність другої полягає у більш повному осягненні та відтворенні глибинних процесів духовного життя. Вокальна музика Шумана відтворює не лише світ піднесеного, а й реалії повсякденного життя. Прикладом такого підходу є пісня «Над морем вечері» на вірші Гейне.

Визначальною рисою вокальної музики Шумана є лірика, якій притаманні неповторна краса мелодичних ліній та надзвичайна глибина і тонкий психологізм широкого кола образів. Музична стилістика і образний стрій вокальної творчості Шумана свідчать про спорідненість з піснями Шуберта. Вокальна музика Шумана, як і вся його творчість вирізняється самобутніми рисами і належить до нового етапу музичного романтизму. Ідеї Шумана отримують відбиток в творчості наступної генерації композиторів, зокрема Брамса та Вагнера.

Шуман прагне у своїй вокальній творчості якомога глибше досягнути зміст літературного тексту. Це стає підґрунтям для розбудови музичної драматургії та більш повного розкриття поетичного образу. Синтез літературного тексту і музики може мати різні прояви, що залежить від змісту літературного першоджерела, рівня його психологічної складності, наявності прихованих сенсів тощо. Ці та інші чинники утворюють жанрове розмаїття вокальної музики Шумана. Вони визначають також семантичну наповненість елементів музичної мови, провідне або допоміжне значення кожного із них в цілісній художній концепції твору.

Ірина КАМЕНЄВА,

здобувачка другого рівня вищої освіти;

Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського)

Науковий керівник: ВАЦЬО М.В.,

доцент кафедри мистецьких

дисциплін дошкільної та початкової освіти

МУЗИКОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність обраної нами теми є надзвичайно важливою в контексті сучасних умов в Україні, особливо під час воєнного стану. Постійні загрози, стресові ситуації та нестабільність негативно впливають на емоційний та психічний стан як дорослих, так і дітей. Дошкільники особливо вразливі до стресу, оскільки у них ще не сформовані ефективні механізми захисту від психоемоційних впливів навколишнього середовища. У зв'язку з цим, пошук

Якименко Ю.

Елементарне музикування та рух як ефективний шлях всебічного розвитку дитини.....178

Бегас Н.

Фольклорна спадщина Поділля зимової календарної обрядовості як основа національних мистецьких цінностей.....179

Барановська І.

Формування поліхудожньої обізнаності майбутніх учителів мистецтва.....183

Дікенштейн Ю.

Інноваційність культурного та комерційного впливу С. Вандера на музичну індустрію.....184

Коваль, Т., Граб О.

Мистецтво як інструмент збереження національної ідентичності в умовах безпекового середовища.....187

Лі Сін

Образність та музична стилістика вокальної творчості Роберта Шумана....188

Каменєва І.

Музикотерапія як засіб збереження психічного здоров'я дітей старшого дошкільного віку.....191

Нечіпоренко О.

Методи розвитку рефлексії у майбутніх керівників хореографічних колективів.....195

Лященко І.

Музична семіотика як методичний інноваційний напрям фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.....196

Дмитро Бідюк

Проблема формування готовності майбутніх педагогів-хореографів до управлінської діяльності.....198

Хуан Тайлун

Traditional string instruments in the musical culture of China.....199

Чжан Енсі

Хореографія як вид мистецтва і напрям здоров'язбережувальних технологій.....203

Герц, І., Лісовська Н.

Проблеми формування індивідуального стилю майбутнього хореографа-постановника.....204

Bao Xiangqi, Herts I.

To the definition of the concept of «compositional design of dance production».....208

Чебаненко О., Ключєва С.

Інфантилізація в освіті: вплив технологій та масової культури на розвиток особистості.....211